

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росії: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в інших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“

на цілий рік 18 кор. (вгл. 9 рублів або 34 фр.) а на пів року 9 кор., вгл. 4-50 р., або 17 фр.
Поодинокі числа 10 етиків.

БУКОВИНА

Виходить кожної середи, п'ятниці і неділі.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“

в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телегр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошення приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частійших замовленнях відповідний рабат. Рекламациї неопечатані відні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попередним застереженням і валученем належності почтової.

В справах редакційних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділя і свят.

Отвертий лист

до п. Сергія Канюка,

управителя народної школи в Глібоці.

Відень, дня 7. грудня 1907.

Любий Пана Товаришу!

Прочитавши Вашу гарну статтю у вчорашнім числі „Буковини“, не можу поминути її, щоби Вам, Пана Товаришу, на отсій дорозі не подякувати як найсердечнійше за Ваші гарні та щирі слова. Ваша допись дає мені новий доказ, що наше руске учительство, поминаючи де кілька одиниць — адже всюди бувають виньки! — все ще високо цінить свій стан, любить свій нарід і вміє пошанувати своїх провідників. Бо нарід, котрого інтелігенция не має довіри до власних провідників і замість їх підирати безпардонно — чи ошавбулисе вони чи ні — обкидає їх болотом і старає ся копати яму під ними, такий нарід не стане ніколи на своїх власних ногах а буде все наймитом других.

Тішуть мене Ваші слова тим більше, бо маю в них новий доказ, що руске учительство, — звісно, крім декілька одиниць, — не дає ся звести ніяким ворожим заходам із правої дорози, з дорози праці над просвітою нашого народу. Треба бути дуже уважливим, щоб не зауважити ворожих замірів, з якими в останнім часі підходить дехто, щоб розбити наше учительство, той майже єдиний просвітний чинник по наших громадах, обнижити таким чином повагу руских провідників, особливо-ж, о се їм головно ходить, зломати силу заступників руского народу так на Буковині як і у Відні.

Та-ж ціла Буковина знає, чому деякі часописи видають ся на визначніших наших політиків; знає, що тут розходять ся о викликане між нами роздорі і заколоту. Кожний здорово думаючий чоловік признаєть мені, що ті з наших інтелігентів, котрі задля особистих амбіцій дають ся звести хитрим ворогом і покидаючи свій табір, вижуть ся з нашими ворогами, Волохами і кацапкою, що ті люди не були до тепер і ніколи не будуть правдивими синами свого народу. Чи ще нашим слабодухам не отворили ся очи на вістку, що „вільнодумний“ Аврель намагав ся вступити до християнсько-соціального клубу, хоч другі

волоскі послы були сему противні? Чи не знають ті люди, що ся партія ворожа шкоді і учительству? Олян з волоских послів прихильників Оячуда мав виловити ся, що він тратить довіре між волоским учительством і тому кидає ся тепер на руске. Та мені здає ся, що властива причина ворожих нападів се справа Буковинського банку.

Додам ще, що мимо того, що N. Fr. Lehrer-Zeitung ніколи не спінула добрим словом про руский нарід і его провідників, я все таки шанував її, бачивши у ній оборонницю учительского стану. Але від коли она ізза матеріяльних причин перестала була виходити, а відтак, здаєть ся, взяв її в руки сам Аврель, від тоді бачу, що ся часопис перестала бути учительскою а служить єдино на те, щоб побивати Русинів. Що я від себе посправ би з усіх сил власний учительский орган, коли-б почав виходити в рускій мові, як се Ви зовсім слушно заримітили в згаданій дописі, се розумієть ся само собою.

Додам на конець, що я вчора телеграфував до редакції „Буковини“ і до товариша Топущака, що в наслідок заходів руского клубу, особливо-ж руских буковинських послів разом з п. Др. Стоцким пропінацийний закон вже санкціонований а закон про поліпшене учительскої платні буде санкціонований сима днями в зміслі одностушної ухвали сеймової.

Із сего видіте, Пана Товаришу, що всі дотичні напади на наших провідників і вельми заслужених патріотів у ворожих нам газетах зовсім безпідставні і ложні.

Кінчу сям, що, будучи сам довгі літа народним учителем, і знаючи проте із власного досвіду добре патріотичну діяльність нашого учительства, я певний, що наші пани Товариші з усіх руских повітів тої самої гадки, що й Ви, крім деяких, як сказано, невдоволенних одиниць, бо кожде слово у Вашій згаданій дописі чиста, непохитна правда.

Я певний, що солідарність руского народу, яку признають міродайні сфери, не розібють ніякі ворожі заміри, коли не потрапляли розбиті тоді як нас була ще лиш горстка і ми були далеко слабші. Остаточно лишуть ся між нами що найвище кілька зрадників.

З поклоном Ваш посол до Ради державної

Николай Симиул.

Германофільські аспирації Поляків на „wschodnich kresach“.

В часі, коли прускі юнкри завоюють польський нарід в кайдани тяжкої національної, просвітної і економічної неволі, — коли в Познанщині виганяють польську мову зі шкіл, з урядів, з церков, — коли польських дітей катують за польську молитву, а на їх рідичів накладають тяжкі грошові кари і арешти-тюрми, — коли пруский сойм предкладає два законопроекти на винищене тамошних Поляків: один за примусовим відобранем землі Полякам, другий проти уживання польської мови на вічах і дворах, — в тім часі говорити про германофільство Поляків, що глибоко повинні відчуті нечувану кривду і bestialський терор і насильство сповнюваний на їх рідних братах та голосно і рішучо запротестувати проти тевтонської пажерливости — се заграувало би на порадокс, коли-б справді не було тої германофільської струї серед буковинських Поляків.

Та історична немезіс і досі не навчила Поляків займати ся радше скріпленем свого організму там де вони живуть en masse, чим вести агресивну політику на „wschodnich kresach“.

Через таку політику витратили Поляки найкультурніші части своєї вітчизни на западі, а тепер грають їм в Познанщині експропріация. В своїй заборчій загорілости не жахають ся получити против Українців із найтяжшими ворогами свого власного народу, Німцями, котрі зеліною рукою систематично доводять їх до цілковитої руїни в їх власній хаті...

У Вашківцях н. Ч. відносини шкільні ще не устаєні. Через те і неможна приступати до будови школи, бо не знати кілько класе має містити та школа і для кількох управителів шкіл треба будувати помешканя. Щоби тому безладю зробити вже раз конець запропонувала в р. 1906. Рада шкільна краєва установити 4 управителів шкіл (1 для 4-класової хлопичої рускої, 1 для 4-класової дівчої рускої, 1 для 2-класової мішаної польської і 1 для 2-класової мішаної німецької школи). Рада громадска на внесок засідаючих там Поляків і Жидів ухвалила внести проти такого проекту рекурсе. В тім рекурсе зажадала Рада гром. лише двоєх управителів шкіл, бо через надзвичайні тягари, які в останніх часах завалили ся і на так вже задовжену громаду, не в силі громада власти більше помешкань і убикацій для управителів шкіл як два.

Рада шкільна краєва прихильючись в принципі до жадаия Ради громадскої змінила організаційний статут о стілько, що установила 2 управителів шкіл (1 для руских хлопичих і німецьких класе, а 1 для руских дівочих і польських класе).

Здавало би ся, що проти такого поагоджена справи не будуть мали нічого ані Поляки ані Жиди

Українсько-руський архів.

(Матеріали й замітки до історії національного й політичного відродження галицької Руси в 1830—1849 р.).

Перед нами новий том видавництва історично-філософської секції Наукового Товариства імені Шевченка у Львові. Має воно заступити „Історичну бібліотеку“, що її останній том появил ся з кінцем 1905 року. Програма „Архіву“ ширша, чим „Бібліотеки“. Там містив ся історичні монографії та подавали ся причинки до культурної історії нашого народу в різних добах його історичного життя; тут подаєть крім розвідок сврий матеріял, але так упорядкований, щоб і неспеціалісти мали з него користь.

Отсе появил ся третя книжка „Архіва“. В першій томі подає др. Свенціцький опис рукописий львівських абірок, другий том крім розвідки д-ра Франка про громадські шпіхалі в Галичині 1784—1840 року, обіймає матеріял до тоїж справи зібрані автором розвідки. Третя книжка містить „Матеріали та замітки до історії національного відродження галицької Руси в 1830 та 1840 р.“; зібрані М. Тершаковцем, знавним у нас молодим дослідником діяльности М. Шапкевича. На сім томі бажали-б ми трохи останувити ся.

Матеріал попереджає короткий літературний огляд того, що містять ся в самих „Матеріялах“. Сей огляд — як справедливо заримічує автор — се голый скелет, нерви і мязи має найти читач у другій часті книжки, у „Матеріялах“. Так воно і є, тому й не ставемо спивати ся на розвідці, де коротко зіб-

брано все, що може цікавити читача, чим ще заберець ся до читання „сврийх матеріялів“.

„Сврий“ се матеріял, тай не дуже. Читаєш його, так перед тобою живцем стають перед очима ті темні часи деспотичної Австрії із її довосами, клеветами, бюрократичною машиною, начяненою безмежним числом актів, із тюрмами та підпіснями в сьвященній, а то й архієрейській одежі. Тим яснійше зарисовують ся на тім тлі остати перших діячів нашого народу в Галичині, діячів, які мусіли вести боротьбу на три боки. Кажемо виразно на три, бо крім своєї ерархії, крім Поляків, треба було ще бороти ся із правительством, яке не дуже то прихильно відносило ся до змагань руских діячів 30 і 40 років XIX-го столітя в Галичині. Підносимо се тому, що ще й тепер почувеш декуди думку про прихильність австрійского уряду до „Тиролаців Сходу“ у 30—40 роках; ширять такі думки головно москвофіли. Що сему не така дуже правда, на се найліпше вказують „Матеріяла“.

Вони видають ярке світло на становище галицько-руської інтелігенції (попівства), з особна молодіжи. 30—40 роки XIX. віка — се часи, коли ціла Галичина вврила ся сіткою тайних товариств, які направили свою діяльність на відбудоване Польщі. І руська богословська молодіж, вихована в польським душі, захопила ся ідеалами самостійности польської держави, гуртуєть ся в такі кружки і працює спільно із Поляками в тім напрямі. Невеличкий гурток євїдомих (інстиктивно) Русинів бокує від тої роботи а тим і стягає на себе ненависть польських і спольщених товаришів. Зачинають ся доноси, клевети, стягають ся

протоколи, а далі йдуть кари, кари нерав тяжкі, як от засланє до Шпільбергу (Mat. стор. 265.).

Незавидну ролю в тій цілій справі грають митрополити та єпископи. Самі вимушують на поліції кари для винувників, самі беруть ся за діло ліпше поліції. А все се роблять на те, щоб завдати свою безконечну лязальність. В найменшій дрібниці дошукують ся „революції“. З того то й становища одіюють й твори перших діячів, з яких багато до сьогодні не побачило денного світла.

Тайних товариств правительство дуже бояло ся. Тому відкривши справдішні гнізда революційної пропаганди, кинуло ся далі на зовсім новинні кружки, що їх творила молодіж задля науки. В тих кружках були й Русини; то й їх карали за приналежність до „революційних“ організацій (стор. 37—39, 15—29).

Що серед таких обставин мусіла процватати безхарактерність, що проявляла ся у фальшивих визнанях у суді та у сервілізмі поодиноких одиниць супроти сильних міра сего — про се не може бути двоєх думок (пор. зізнання Мохнацкого про русофільство в Галичині стор. 146—194). Само собою; що депутациями займала ся не сама молодіж, а й старше покоління. Не соромили ся її і університетські професори (стор. 39—43).

Незвичайно цікаві матеріяли, що містять ся на стор. 49—95. Тут подано протоколи слідства, що його зроблено із п'ятимцями духовної семінарії у Львові. Там була революційна організація (розумієть ся польська); її зарадили самі Поляки. Розпочав ся довгий процес, в яким були заангажовані митрополит і поліція, і губернія і суд — одним словом усі важніші

які у нас всюди виступають як Німці. Та на засіданні Ради громадської з дня 13. листопада 1907 (отже десь в часі, коли пруский сойм прекладав законопроект о експропріацію Поляків) члени Ради громадської Поляки остро виступили проти такої організації і зажадали управління, котрий вів би польський і німецький відділи разом. Се жадане ставляли так насильно, що взагалі не хотіли прийняти організаційного проекту Ради шкільної краю, і лиш завдяки внескови зі сторони Жидів ухвалила Рада громадська не робити рекурсу проти тої організації а в окремім письмі просити Рад шкільну краю о третого управителя, котрий вів би польський і німецький відділи разом.

Яка тут ріжниця для Поляків як управителем буде Русин або Німець годі збагнути. Бо на наш погляд так зі становища педагогічно-дидактичного, як і з огляду національного виходить на одно чи управитель веде руский і німецький або руский і польський або німецький і польський відділи. І лише один мотив може поводити вашківських Поляків місто руско-польського управителя жадати управителя німецько-польського — а се якась невитолкувана ненависть, чи антагонізм до своїх „bracia Rusinów“ з одною, а германофільські симпатії з другою стороною.

Ми не сумніваємося, що Висока Рада шкільна краю з огляду на се, що в сути річи між одним а другим проектом нема фактично принципіальної ріжниці, а також з огляду на певні матеріальні відносини громадян Вашківців н. Ч. і кількох сільських догн і зобов'язань, під якими вже тепер угнає ся вашківське населення — не пристане на третого управителя школи; однак вже ті аспірації показують наглядно інтенції тутешніх Поляків. Виходить, що Поляки навіть з найбільшими своїми гнобителами потрапляють звязати ся і їх покликати на поміч, чим у спілці із „bratnim narodem“ бороти ся „za naszą i waszą wolność“.

Тому польські політики місто горлати на парламентарний клуб український, що він не взяв участі в маніфестації против тевтонського гнету, нехай радше звернуть свою увагу на „wschodnie kresy“ де їх „bracia“ як раз в сім часі попірають германізм і компромітують польське імя. Наколи панове Поляки в Галичині такі завзяті „славянофіли“ то нехай і на Буковині поступають консеквентно...

Коли Українці, гнетені Поляками в Галичині, не мають може великої охоти ставати перед світом в обороні своїх гнобителів, то се ще річ, яку кожний може собі витолкувати психологічно, (хотят мимходом кажучи, Українці в своїх часописах напаятували як слід поступоване Прусамі.) Та, коли під теперішню важку для Поляків хвилю — самі Поляки попірають германофільство, — то де-б оно і не було — сумно говорить про самих Поляків.

Тому панове, заки заберете ся до вибирання тріски з ока свого ближнього, гляньте ласкаво у своє власне око, а найдете там здоровенне бервено. Вибрати се бервено і виличити самого себе — се повинна бути ваша найближша задача.

Observator.

ДОПИСИ.

(Отворене читальні в Милишівцях горішніх).

В середу, дня 4. грудня с. р. відбуло ся торжественне отворене читальні „Рускої Бесіди“ в Милишівцях гор. радовецького повіту. Се село числить

членики в краю. Конець того сідства був такий, що кілька скомпромітованих покарано — із нихших виводили ся безхарактерні донощики. Діяло ся се в роках 1837—1838.

І не лиш молодіж захопила ся ідеями відбудовани Польщі. При трусах находять революційні брошурки у старших сьвященників, як на се вказує афера пона Слоневського (сторона 95—106) і Дез. Гречаньського (стор. 118).

Противників революції карада польська і польським духом перенята руська суспільність погордою (гл. стор. 37—39), ну... і денунціями, що, мовляв, вони тягнуть до Росії, до схизми. Не минуло се й Йосифа Левицького, якого сам уряд бере в оборону перед анонімними доносами, сам уряд доказує, що він в Росією не має нічого спільного.

Впрочім прекрасною характеристикою, як відносили ся Поляки до вірних своїй народности Русинів, є лист невідомого сьвященника до цесаря, в яким він нарікає на ненавидну долю гр. кат. пона на селі (26—27). Видавець приписав би авторство листу Левицькому, коли-б не фатальна німеччина, якою писаний лист. В кождім разі автором муєв бути руский сьвященник і се дуже характеристично для руского суспільства в тім часі.

А тимчасом вище духовенство занепокоєне процесами богословської молодіжи і понів, стало побоювати ся, що уряд заповідати ме ціле духовенство о невірність для династії, дає докази своєї непохитної вірности для держави не лиш докладним

2600 душ і окружене Румунами, Німцями та Мадярами. Тому не дивота, що тут нарід національно ще дуже мало освідомлений. Кому відомі милишівські обставини, той певно признаєть, що на засноване читальні треба було видати багато праці і витревало сти, особливо коли згадати, що тут вже є волоска каса і румунська класа при рускій школі. Але завдяки старанням і заходам п. надуч. Гнідого і п. уч. Браги і Ренера удало ся се діло довершити.

Зараз, як лиш пішла чутка по селу, що люди задумують отворити читальню, почала ся велика контрагітація. Мимо того читальню отворено.

На отворене прийшли відпоручники головного відділу „Рускої Бесіди“ професор реальної школи в Чернівцях Бриндзан, і окінчений богослов п. Копачук. З сусідних німецьких Бадівців прийшов на збори п. надуч. Серфас з своїм учителем, котрий завжди підвиряє руску справу в Милишівцях.

Велика кімната призначена на збори заповнилася ся по береги. Пан Гнідий створив збори гарною промовою, привитавши щирими словами всіх присутних а особливо делегатів. Пан учитель Брага за пропонував вибрати головою зборів пана Гнідого, его заступником пана двірника Данилця а писарем внескодавця, на що збори одногласно згодили ся. Проф. Бриндзан обговорив у довгій красній промові причини і наслідки біди нашого народу, значення науки яко средства, котрим можливо сій біді зановичи. Дальше взяв бесідник, щоби селяни вчили своїх дітей чи по школах чи ремесла, бо землі мало, а всі народи округ нас вчать ся і поступають вперед. Почувши нарід про вартість просвіти в житю одиниць і цілих народів, перейшов бесідник до виясненя вартости і користи читальні для її членів. Описав забрав слово п. Копачук і пояснив докладно в своїй ядерній бесіді становище Русинів та їх послів, як четвертого найбільшого народу в Австрії. Дальше обяснив бесідник у своїй промові ріжницю між мовою а вірою, вказуючи, що до православної віри належать не тільки Русини і Волохи, але і також інші народи як Серби, Москалі Болгари і др. З сих причин виходить, що наша церков і віра не руска і не волоска, але православна. При кінці своєї промови бесідник відозвав ся до руского почутя в сердах селян а відчас сеї бесіди зачали підюжені посліпки, вислані нашими ворогами на отворене читальні, підюджувати людей. То се їм не вдало ся, бо мимо їх брїхонь висало ся в члені 28 чесних розсудних селян і є надія, що число членів збільшить ся значно.

Вкінці сіддував вибір старшини, до якої увійшли: Савчук Іван, голова; Григорій Козменюк, заступник голови; Денис Брага, писар; Віктор Ренер, бібліотекар; Николай Пасайло, окарбник; Татар Кость і Дев. Каленчук, виділові.

Учитель Брага заохотив членів, щоби кождої неділі і сьвята сходили ся разом на читані і на наради.

Предсідатель подякував присутним за участь в нарадах та взиваючи членів до згоди і єдности, замкнув збори. — Іван Савчук, голова.

3 Брязи.

В селі Брязі опорожнило ся по смерті о. Приліча місце сьвященника. О сю посаду старають ся між иньшими місцевий сотрудник Агапій. Тут як звичайно треба привабити людей, щоби ему до сеї посади помогли. Піти між люди самому — яковось. Хто до сего найздібнійший? Даскал Гебюк!

веденем сідств, але й ще й осібною заявою (стор. 129).

Богато дечого нового подають нам „Матеріали“ до літературного руху тодішніх Русинів у Галичині. Там подано докладно, як настановлено осібною цензурою для руских книжок (1832—1835), як ним став Венедикт Левицький, яка доля постигла Шашкевичеву „Зорю“, як пияво ішло відроджене руского народу в Галичині, які труднощі робили цензори і саме правительство, як рукописи залагали цілими роками то по Відні, то по Львові, як поступоване уряду з деякими на той час дуже ученими людьми кидало їх на бік Москви і т. д. Політика австрійського правительства супроти руского відродження була тоді така: позволати Русинам на стілько, на скілько б вони своїми виступами не дражили другої нації в Галичині, тоб то Поляків. Не диво тому що багато творів так довго ходило від Анни до Казеи, чим побачили світ божий, а то й лишали ся зовсім ненадрукованими (писаня Зубрицького, Бляйма).

Найкраще виписуєть ся з матеріалів постать Йосифа Левицького пароха зі Шкла і Йосифа Лозиньського. Один і другий є автором рускої граматики, один і другий великий прихильник народної мови.

Йосиф Левицький — се діяч, що носить на собі пятно того часу. Він тішать ся, що правительство сконфіскувало Русалку, маючи на оці „nie tylko polityczne stosunki, lecz i niepotrzebne powosci“, йому не подобаєть ся ортографія Русалки (dzikość), але з другого боку рішучо противить ся старословенщині, що її пропаявали львівські митрополити. Він мріє про

До недавна чули ми в нашій церкві хотят по кілька руских слів. Від якогось часу наш даскал занятий агітацією, взяв собі помічника, волосского даскала з Кімполонгу, котрий і слова по руски не знає. Про зазив Гебюка в громадській раді, щоби заведено по руских школах викладову мову волоску, згадаємо пізнійше.

Намовлений даскал взяв ся до людей, щоби на якімсь напері підписувались, що хочуть Агапій. Руский нарід на се не пристає, бо сотрудник Агапій Волох, і горне все на волоске, навіть євангелію ніколи по руски не читає. Даскала непокоїло се, що не може Русинів приклонити до себе, зеднав се отже з Жидами і за їх помічю хоче ловити руский нарід на аркан. Люди зачали на даскала гінати, на що і Жидів до церкви мішає. Колиж довідали ся, що о сю посаду стараєть сьвященник Грібовский з Молдеви, пізнали, чому Жиди стали так страшно за Агапием горнути. Грібовский побачив недолю нашого бідного і темного Гупула, котрого ляхварі обдерли до сорочки; взяв ся до роботи, і завдяки їй багато ляхварів позамікали на роки до тюрми а бідному Гупулові зворнули ляхварі весь гріш. Тут нечувані річи провадять ляхварі і доси не найшла ся жадна милосерна душа, щоби їх ділам близше приглянути ся аж о. Грібовский. Позаяк нам иньші відповіднійші компетенти як сьвященник Грібовский невідомі, котрі би відвиряли в церкві службу по руски, не румунізували наші школи а про руский нарід дбали, гадаємо, що сей сьвященник був би відповіднійший як сотрудник Агапій.

Всі православні Русини удають ся отже з просьбою до наших консисторських радників, як також до наших послів, щоби при обсажденю подбали за нас і за нашу церкву. Нам треба такого сьвященника, ще дбає про свій нарід, а не про иньший.

Вінци згадаємо, що вислана відси депутація іде против волі Русинів.

Православні Русини.

Бернштерне Бернзон.

Дня 8. грудня ціла Скандинавія ба й ціла цивілізована Европа празднувала 75 ті роковини уродин норвежского поета Бернштерне Бернзона.

Бернзон, який цілий свій вік провів в борбі за правду, став тим дорогим не лише своїмю народом, але й кождому правдолюбному чоловікові.

Ще молодцем мріяв він про незалежність своєї вітчизни і тепер на склоні житя бачить свої мрії здійсненими. Норвегія перед двома літами позвискала незалежність.

Історія показує, що доля нашого народу а доля Норвежців вказують багато спільности. Норвегія так само як і Україна входила в ріжні унії то з Швецією то з Данією, які хотіли Норвежців повернути в кріпаків, як се з нами робили наші сердечні Поляки і Москалі. І може якраз та подібність долі прихила Бернзонове серце і до нашого народу.

Коли Бернзон дізнав ся про нещасливий 30-міліоновий український народ, підніс свій голос в його обороні. І боронив він нас перед форум Европи в європейських журналах, а се наших славянських братів Поляків і Москалів дуже обурювало. Вони насміхали ся з нього, некували собі, казали, що він на старість здитинів; однак се не спинало його заступати ся за покритженими. Він завсіді „йшов на суд неправих і там за правду підносив свій голос“.

бібліотеку для духовенства, де-б друкували ся проповіді на всіх можливих галицьких діялектах, добиває ся позволю на неї, видає молитвенник з поясненнями церковних слів. Розумієть ся молитвенник Вен. Левицький заборонив зади поясненя народною мовою. (264—251, 258—263).

Із матеріалів до діяльности Лозиньского подано матеріали до „Руского весіла“ (14—15) і рекурсу в справі його граматки (252—258).

Із матеріалів видно досить ясно становище Копітара та Мікльосіча у справі самостійного розвитку рускої народности в Галичині. Розумієть ся, оба вони прихильні, та Копітар все таки закидає про те, щоби не дай Боже Русини своєю діяльністю не діткнули своїх вразливих сусідів.

Книжка кінчить ся додатком, де подані матеріали до історії москвофільства на угорській Русі.

Здаєть ся автор не обмежить ся сею збіркою, а подаєть нам незадовго матеріали з дальших років. Чекаємо нетерпеливо нової книжки!

Подаючи у „Буковині“ каротесенький перебіг того, що містить ся у книзі на 32 сторонах, поручаємо її горяче читачам, що интересують ся відродженем нашого народу в Австрії.

Книжка видана досить чепурно. На прикінці подано покащєк імен, що про них є згадка у книзі. Ціна невелика — всего 5 корон.

Василь Сімович.

Звій до свого!

Одинока руська торгівля в Чернівцях при улиці Паньській, число 35

ІВАНА СТЕРНЮКА

НОВИНКИ.

Чернівці, 10. листопада 1907.

Віце-маршалок др. Смал-Стоцкий повернув дня 9. с. м. з Відня до Чернівців.

В справі нашої замітки поданої кілька днів тому під телеграфом з нагоди конференції пп. Василька і Спінудла з міністром Мархетом що-до санкцій уч. закона переслав нам п. Пігуляк таке вилежене: Телеграми не вислано також до нашої редакції, бо „Буковина“ опустила прасу аж на другий день вечером, т. зн. в четвер. Щоб не вислати тої самої телеграми два рази і не причинити собі непотрібних коштів, вдоволено ся висланем її до „Buk. Post“, яка мала виїти ще тої самої днини, значить в середу.

Ректорська інавгурація. В понеділок дня 9. с. м. відбула ся інавгурація ректора на рік 1907/8, професора церковно-славянської мови д-ра Евгена Козака. В прикрашеній авалі явив ся краєвий президент Блай-лебен, митрополит Репта, бурмістр барон Фірт і и., та невеличкий гурток женьської публки. Черновецькі німецькі часописи пишуть, що явили ся також заслужені всі академічні товариства. Мусимо однак зазначити, що се не годить ся з правдою, бо не явили ся репрезентанти українських академічних товариств, яких в Чернівцях є аж чотири, ба, навіть і деякі жидівські товариства не брали офіційної участі в інавгурації. За те стояли таки близько коло великого „ученого“ Гєся юноші брати Сиротюки, а між публкою було половина кацапів, взагалі в понеділок кацапи лизували, кожний „руський“ ходив цілий день в цілях. Се лиш так мимоходом... Уступаючий ректор др. Ерліх здав справоздане з діяльності за минулий рік. Справа будови університету не поступила й крока наперед. На університеті було записано в літнім піроці 706 звичайних і 144 надзвичайних слухачів. З сих 506 подали німецьку мову яко матерну (переважна більшість сих „Німців“ є мойсеєвого віроісповідання), 176 румунську, а 191 руску. По звіті д-ра Ерліха забрав слово ректор Козак і прочитав свій реферат про „значіне церковно-словянської мови“.

Нова програма „демократа“ А. Ончула. Як ми свого часу доносили, буковинський спаситель перемовлював з християнськими соціялами в справі преступленя румунського клубу до сеї партії. Як звичайно, робив се на свою руку. Переговори вже були майже покінчені і Аврель повідомив про них своїх клубових товаришів. Виявило ся одначе, що румунським послом ані в голові приступати до партії Люефера. Наслідком того Ончул виступив в румунського клубу і старав ся сам о принятє між християнських соціялів-Та сї, видно, були добре поінформовані про особу бернєського месєї, бо просто з моста відмовили його просьбі. Найцікавіше в цілій справі те, що християнські соціяли се удекаларовані вороги поступового учительства і школи, а їх пана Люефер перед кількома днями просто викинув віденьських учителів, що приходили до него просити о підвищенє платні. Як тут примістити нашого Аврелька, того „спасителя“ буковинських учителів, се справді загадка!

Бернзон а черновецький університет. Черновецький університет вислав до Бернзона з нагоди його 75-тих уродив слїдуючу телеграму: Великому поетови і благородному чоловіколюбцеві складає желаня черновецький університет.

Студентські вартати у Львові. За приміром Кракова кружок людей у Львові заходить ся около заложена студентских вартатів. Цілю їх буде: а) дати молодіжи середних шкіл у вільній від науки порі здоровє і хосєєне занятє, б) ширити пошанованє і любов до ручної праці; в) улежити молодіжи пізнанє своїх здібностей і уподобань до практичних занять і г) скріплати промислово-торговельні знаня природом нових сил, що мають попри вєше образованє деяке вишколенє та уподобанє до ручної праці. В тій цілі будуть заложені у Львові та в інших містах вартати признанєні для молодіжи середних шкіл, а крім того молодіж буде звідувати в місци і в околици фабрики та вартати, щоби познакомитись із станом краєвого промислу і поступом промислової технїки. Будуть також уладжувані виклади з области промислу для шкільної молодіжи. В найблизших днях уконститує ся комітет, що займе ся переведенєм сеї справи.

Поворот емігрантів. Наслідком великої економічної кризи в північній Амарії сотки тисяч європейських пришелців лишились без роботи і ратуючись перед голодовою смертю, вертають тенєр до дому. Яні мася галицких і угорских робітників ідуть приміром через Німеччину, видко з того, що доносять з одної надграницької стації Боґумін (Оденберг). Між годиною 7 вечером а 2 вночі прибуло оводі в 5 спеціальних поїздах 3.900 людей, що вертають в своєи з Америки. На двірці не було місця, тому половина мусїла провести ніч на дворі. Великі труднощі справляло уміщенє пакунків, бо емігранти мали около 1000 великих куфрів і 5.000 менших клунків. Настала така

Поляки бачучи, що їх кльин нічого не встані Бернзоні влітати, хотїли зробити до него прощу і запросити його до Галичини, щоб він власними очима побачив, яка благодать сплыває на український народ зі сторони Поляків. Та тут мов грим з неба появляє ся в „Zeit“ його статя „die Polen als Unterdrucker“ — написана — як відомо — з приводу голодївки українських студентів.

Через всю діяльність Бернзона тягне ся червоною ниткою борба проти кривди за правду. І тут не зважає він на те, що може наразити ся на неприязнь з тої сторони, якій скаже правду в очі. В останнім часі придучились до його ворогів і Угри. Граф Анокий, угорский міністер просьбіти, який хочє уходити за поборника мира, в Угорщині при помочи шовїністичних законів винародовлює немадарські нації. Бернзон вказав на найбільший промисел Мадярів: фабрикувати Мадярів на кошт Русинів, Румунів, Хорватів та Словінців і сим викливав невдоволенє з Угрів.

Як письменник і поет припав Бернзон Норвежцям більше до серця як Ібсен. Бернзон в своїх писаних вічно молодий, ідеалїст. Щось мов цвітнєве сонце пробиває ся крізь його поезїї, коли тимчасом на Ібсєнових творах немовби тїнь лагла. Бернзон належить до тих щасливих письменників, що їх вже перші твори були кльично висіченими.

Яко людина, яко письменник, яко полїтик, борець за правду — повинен Бернзон стати ся кождому приміром. Таких досконалых у кождім згляді людей у всєсвітній історії дуже мало. Як борець за правду став він кождому дорогим а тим більше українському народови, в якого обороні дунав його гримкий голос по цілій Європі.

В день 75 уродив Бернзона шле йому цілий український нарід бажаня ще довгого віку і труду для своєї вітчизни та служби людському духови.

Державна Рада.

З українського клубу.

В дискусїї над наглим внесенєм пос. проф. Масарика про охорону свободи науки мали промовляти від імени українського клубу профєсори Дїєстрианський і Колєсса, одначе з причини замкненя дискусїї не прийшли до голосу. Через те др. Дїєстрианський мусїв обмежити ся на зложєню звісної заяви. Проф. Колєсса порушїти університетську справу підчас дискусїї над бюджетовою провізїєю.

Шкільна комісія українського клубу мала засїданє в суботу, 30. листопада с. р. під проводом голови проф. Колєсси. Предметом кількогодїнних ожилєних нарад були: 1. справа університетских поступлатів, 2) справи з обєагу середнього і народного шкільництва, особливо кривди і секатури наших народних учителів а боку шкільних властей, 3. справа державних підмог для Товариства педагогичного і Наукового Тов. ім. Шевченка. В усіх справах ухвалєно поробити в порозуміню з президєєю клубу енергїчні заходи у відповідних чинїнях.

Пос. др. Євген Левіцький і тов. поставили в парламенті внесенє, в яким звивають правительство взяти під розвагу зміну постанов 104, 369, 370 і 271 §§ процедури для судів I. і II. інстанції та завести безплатне доручуванє судових писем без ніяких оплат також там, де нема почти. В мотивах сего внесенєя вказуєть ся на ту аномалїю, що убоге сїльське наседе мусить платити за доручуванє судових писем в цивільних справах по 35 с. від кождого кусня тїльки через те, що для браку розгалужєня поштової сїтї візнаня такі доручують окремі післанці поштові. До тогож статистика вказує, що предметом 65 до 70 проц. цивільних процесів в Галичині є надзвичайно малі квоти, так, що тягар тих оплат спадає якраз на людей найбіднїйших. Вони хїба не мають покутувати за те, що держава не подбала о розгалужєнє поштових урядів. Є обовязком держави запевнити своїм горожанам вповні безплатну законну охорону.

Зниженє податку від цукру.

Перед приступленєм до наглого внеску в справі прийняти угодових предложєнь, перевела державна Рада дебатю над зниженєм податку від цукру. Справу полагоджено компромїсом; мін. скарбу згодив ся на зниженє податку о 8 кор., а переважна часть посольских груп зрезїгувала з домаганя дальшого поступєнного обнижуваня сего податку. В дискусїї забирав слово п. Романчук. Іменем своїх клубових товаришів заявив він, що для сїльського населєня східної Галичини й Буковини не мати-ме зниженє цукрового податку такого значаня як для других країв. Укр. послє не противлять ся значному обнижєню цукрового податку, застерігають ся однак проти того, щоб зниженє сего податку не ударємнило знижки ціни соли, податку від мяса, знесєня двох найнищих клєс податку домово-клясового та скасованя оплат за доручєнє судових візвань, які для нашого сєлянства мають перворядну вагу.

метушня, що порядок мусїла робити жандармерия. По п'ятьох годїнах емігрантів витранспортовано дальше 4 поїздами. В днях 8, 9 і 10 с. м. дожидають нових партій повертаючих емігрантів. З днем 9. с. м. буде віддана в Боґуміні велика галє для емігрантів до публїчного ужитку. До Бреми приїхало оногоди 18.000 емігрантів з Америки.

Водолет. Так називаєть ся новий винахід — напів риба, напів птиця, судно, що ніби пливе по воді, віби летить понад нею як птиця, що в леті волочить ще ногами по воді. Винахідником сего судна є інженєр Форляїні з Міляна, котрий надав своєму винаходови італїйську назву „Дроволянте“ (по нашому „водолет“) і сими дїями відбував з ним пробу на озері Ляґо Маджоре. На запрошенє винахідника прибуло на місце проби в Лявєно богато осіб з Міляна заступники властей, технїки і журналісти. На жалє в день проби був незвичайно сильний вітер на озері і здоймав на воді такі великі фидї, що проба з водолетом була дуже утрудненя. Аж по кількох годїнах, коли вже стояв поїзд готовий до від'їзду до Міляна, могли зібрані придивити ся „летови“ водолету. За одну мїнуту переїхало судно двїчі через залїв в Лявєно широкій на 500 метрїв зі скорєстю около 70 кїльометрїв на годину. Винахідник думає, що його спосіб дасть ся дуже добре ужити при великих кораблях і збільшить їх скорість на 100 й більше кїльометрїв на годину. Його донершїй модель жєне мотор „Фїат“ ваги 600 кїльоґрамів і о силі 75 коний, але небаком має він бути заступлений новим мотором о силі 100 коний а вали лиш 100 кїльоґр., через що користь збільшить ся на 120 кїльометрїв на годину. Система водолета така єма як при машинах до лїтаня. Форляїні бере яєсь чєсло однаково довгих і однаково широких дощок та сполучує подібнє як сполучєні дощички в жєаюзних при віках, так, що кожда дошка легко до гори нахїлена. Рамці з такими дошками кладе він з кождого боку судна, а одні ставить на його заднім кінци. Обі шрубї порушані мотором знаходять ся позаду повїше судна у воздуху і мають по 50 крил а 6 метрїв поміру. Они обертають ся дуже борзо. Скоро внаслідок їх обороту судно зачинає ся сунути на перед, його передній кінєць наслідком згаданних повїше дощок в рамках підносить ся з води, а наслідком того зменшає ся його тертє об воду і воно пливе щораз скорше, аж остаточно майже цілє вирїнає з води і лиш послїдними трома пошками сунєть у воді а впрочім летить у воздуху. В спокійнім стані згадані рамці з дошками стоять зовсїм під водою. Наслідком того, що судно майже зовсїм не тре ся об воду, то й керма дуже малєнька. Згадані дошки по боках стоять у воді, отже судно може безпечно на нїй держати ся а Форляїні обчислив, що при малім збільшеню згаданних приладів можна би на того рода корабля умістити тягар 10.000 кїльоґрамів.

Оповідки, іменованя і т. п.

„Руска Наса“ повідомляє отсим, що для замкненя річних обрахунків, вишлати і вилати шадничї від 20. с. м. до кінца року будуть вздержані. — Дирекция.

Третий поспїшний поїзд Чернівці-Відєнь. В маю, або найпівнїйше в червнї 1908 р. буде курсувати новий поїзд поспїшний між Чернівцями і Віднем.

Вїче. В недїлю дня 22. с. м. відбуде ся о годїні 1-їй в полуднє в Рогїзні велике народнє вїче з слїдуючим порядком дїєвий: 1. Виборча реформа до рад громадских. 2. Виборча реформа до сойму. 3. Полїтичне положєнє в краю. Справа важні, прибувайте численно! — Комїтет.

Із штуки і літератури.

Репертуар мїського театру. Нанї: „Opeball“ на добродїїні цілі. В четвер починають ся гостєнні виступи віденьского артиста Жїрарді в „Bruder Straubinger“; в п'ятницю: „Die Herren Söhne“ (2 виступ Ж.); в суботу: „Künstlerblut“ (3 виступ Ж.) в недїлю по пол. по знижєних цінах „Rabensternin“; bez. „Künstlerblut“, в понедїлок „Mamselle Nitouche“ (4. Виступ Ж.)

РУСКА НАСА **РУСКА НАСА**
тов. зарєєстрованє з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фїнансєва інстїтуція на Буковині. — Приймає вкладки шадничї і опрєцентовує їх на 5%. — Пай вносить 40 К і платимо 6%, висєвоє 2 К. — Родимці! Хай кльч „свій до свого“ відїбе ся голосним відомоном по цілій Буковині і най кождий, що почуває себе щїрим патріотом-Українцем складає свої оцадності в „Рускій Касї“.

Прїєднуйте нам нових членів!
Дирекция.

поручає: свій склад свіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочєвих як також ВИНА всякого рода почавши від і корони за фляшку. **Меди питні домашнього виробу і КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!** **Свій до свого!**

Ціна оголошень за одноразове їх поміщення: Ціла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислюються після об'єму місяця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕННЯ. Зарубрики: Надіслані і Оголошення редакція не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленнях, значний опуст. Дрібні Оголошення малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слів. Належностей за анонси марками поштовими не приймає ся.

100 сталих лісних робітників

до вироблення букових дерев на пни, по корони 5-8 до 6-4 за сажень, пошукує сейчас п. к. лісне управління в Путні у Буковині. Плата від п. к. уряду на руки кожного робітника без жадних посередників. Вистаране тих робітників виїжджає k. k. Forst- und Domänen Verwaltung in Putna Bukowina.

Звичайні загальні збори каси пож. і шадн. для громади Ростоків відбудуть ся дня 15. грудня с. р. у домі читальні із звичайним денним порядком нарад. Андрій Петрук, нач.

Осінні загальні збори каси пож. і шадн. в Мігученях відбудуть ся в неділю дня 15. грудня с. р. Порядком денним: 1. Справоздане касово. 2. Підвишене стопи процентів від позичок і вкладок шадничих. 3. Підвишене платні васверев. 4. Запитаня і поясненя. За старшину Тодер Білоус.

Звичайні загальні збори каси пож. і шадн. для громади Шипинці відбудуть ся в неділю дня 22. грудня с. р. о 1-ій год. по пол. в сали Нар. Дому. Порядок нарад: 1. Стога пропентова. 2. Вільні внесеня. Іван Михальчук, нач.

Загальні збори каси пож. і шадн. для громади Ошихлібн, відбудуть ся в неділю 15. грудня с. р. о 2-ій год. по пол. в домі Матфея Бабюка, із слідуючим денним порядком: 1. Прочитане протоколу послідних головних зборів. 2. Підвишене стопи процентової від позичок із 7 і пів проц. на 8 і пів проц. 3. Підвишене платню касверов. 4. Має ся ухвалити о авишшу позичку одному членови від 600 К до 900 К. 5. Вільні внесеня. Мафтей Бабюк, нач.

Ілюстрований Буковинський православний Календар

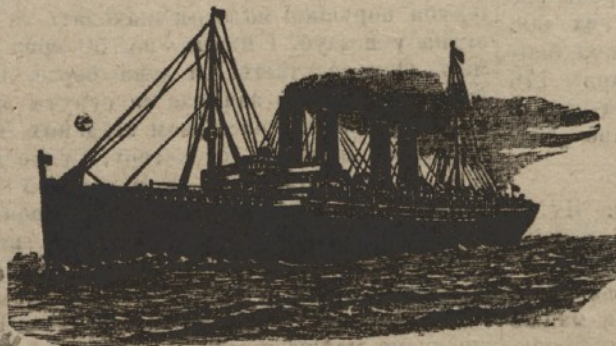
є безперечно найліпшим із всіх буковинських календарів. Він виходить вже 35 років і з'єднав собі велику пошану між народом. Сего року має він поверх три тисячі відбрателів, та рік річно він побільшає ся, так, що на р. 1908 має 15 аркушів і чверть друку с. є. 244 сторін великої вісімки, а змість его ось який:

I. Календарська часть. II. Часть інформаційна. III. Часть літературна. IV. Анонси. Оповідання, нариси, описи природи. Життєписи. Мудрішки. До образків. Науки.

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Аргентини

109 (92-104) н. с.

жадайте пояснень

Напишіть лиц картку кореспонденційну до

Falck & Comp.

Гамбург, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденція у всіх мовах.

Перша Бродська рафінерія спиритусу, фабрика рому і лікерів

Братів Капелюш

товариство з обмежен. порукою

Броди, жел. дворець. Львів-Знесене

поручає

Концесіоновані надатки а то:

Контужіанку, житніанку, краєві руми, кминіанку і ріжні розсолон та лікери по найдешевших цінах. 177 9-10 н.

Оверти і цінники даром і оплатно.

Видання „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“ можна купити у всіх філіях „Рускої Бесіди“ і „Рускої Школи“, в друкарні „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рехенберга.

СКЛАД ТОВАРІВ В. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівці, улица Голубова-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301.

Самостійна продаж

ц. к. надвірних фабрик

Рік заложеня 1873.

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відні, Осипа Піллера Сиди в Ірану.

Товари з альпаки і хінського срібла В. Бахмана і С-ки у Відні.

Черевники: Ф. Л. Попера в Хрудимі Антона Чапека у Відні.

Догідна спосібність купна артикулів на зиму і різдво.

Великий вибір ріжнородних товарів — солідно і дешево.

Table listing various goods such as 'Товари сугурці', 'Товари воєнні', 'Рубашки і манжети', 'Шлях Др-а Сігера і Др-а Лялана', 'Шляпки футурані і сузонні для панів і хлопців', 'Шляпки дамські і диточі', 'Товари обувні', 'Кальонці і черевки до снугу', 'Чоботи до польованих', 'Пелеринки і чепці для дити', 'Капелюхи для панів і хлопців', 'Циліндри і шляпки', 'Шляпки до театру', 'Краватки і охоронячі ковнертєв', 'Спички, жакети, шапки, рукавички і т. п.', 'Парезули, маля, штітки до голаси і до зубів', 'Намиста, грєбінї', 'Віас мужське, коньярки, маншети, хусточки', 'Рушнік, револьвери, амуніція', 'Кони до подорожж', 'Камізьєвки наймоднійші для панів', 'Накрятя столові в альпаки і хінського срібла під таранцюго', 'Товари шкїрїанї', 'Танки дамські', 'Курєк до подорожж і торби', 'Испеларїя до подорожж', 'Зеркала туалетовї і ручні', 'Рамці до фотографїї і альбомів', 'Гарнітури до писани', 'Каски і гарнітури до курєн', 'Коробки на блєскотєк, фотографїї, прибори до пишк, грєбінї, льорнетк театрїанні, сьєтантні сьєт', 'Палкєци і валяри', 'Домїна, шахи і прибори до прєсєранца', 'Бурштиновї патєрїячки ютєнїєркї.

Замовленя з провінції виготовляють ся сейчас. Що не подобає ся, довольна замїна.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Віктор Стрїч.